

Kulturliv i Århus

På Institut for Æstetiske Fag har vi den glæde og fornøjelse at indvi Det Humanistiske Fakultets nye serie, *Fra bjerget til byen*, med en bog, hvis tema er *Kulturliv i Århus*. For alle instituttets fem fag (Dramaturgi, Kunsthistorie, Litteraturhistorie, Musikvidenskab samt Æstetik og Kultur) er en forpligtende deltagelse i nærmiljøets kulturliv en selvfølgelighed. Nogle forskere fra instituttet underviser på byens kunstuddannelser. Andre deltager i råd og nævn. Og atter andre deltager aktivt i kulturdebatten med kronikker og lignende eller stiller op med indlæg, når byens kulturinstitutioner arrangerer symposier om forskellige kulturelle forhold. Det var derfor nærliggende for os at fokusere på kulturlivet i instituttets umiddelbare omgivelse, byen.

Da vi ved denne lejlighed gerne har villet understrege dén intime kontakt mellem bjerget og byen, vi søger at indgå i, besluttede redaktionen (bestående af en gruppe på fem forskere: adjunkt Marie Lund Klujeff, professor Jørn Langsted, lektor Ane Hejlskov Larsen, institutleder Niels Lehmann og lektor Ansa Lønstrup), at alle artikler skulle handle om det helt aktuelle kulturliv. Vi har insisteret på en benhård redaktionel linje og forlangt af skribenterne, at samtidsperspektivet var fremherskende. Helst skulle der være tale om refleksioner, der relaterer sig til begivenheder, der har fundet sted i løbet af det forgangne år. Vi har accepteret, at visse artikler behandler begivenheder, der ligger ganske få år tilbage i tiden. Vi har dog ikke villet strække os helt til det forrige – altså det 20. – århundrede. Til gengæld har vi ladet det være helt op til forfatterne, hvilke hjørner af byens rige kulturliv de har ønsket at tage op til behandling.

Nu er kulturliv som udgangspunkt et meget vidt begreb. Kulturliv er der jo ikke mindre af i et hyggeligt møde over en kop kaffe på Børnenes jord, mens ungerne løber og leger, end der er i overværelsen af en teaterforestilling, en koncert eller andre events i Musikhuset. Ligeledes er der lige så meget kulturliv i at læse en roman i sengen, før man skal sove, som der er i at gå til en fodboldkamp sammen med de 20.000 andre glødende tilhængere af AGF. Eller på en helt tredje akse: Kulturliv udfolder sig både, når man i byrådet søger at fastlægge kriterierne for den kommunale kulturpolitik, og når man forsøger at blive enige med teenagebørnene om de husregler, som i hvert fald forældregenerationen ønsker overholdt. Med udgangspunkt i temaet kul-

turliv i Århus kunne vi med andre ord have valgt at skrive om næsten hvad som helst. Det har vi imidlertid valgt ikke at gøre. Med fare for at blive lidt for snævre med hensyn til kulturbegrebet har vi i stedet besluttet at gøre en dyd ud af den nødvendighed, som følger af, at Institut for Æstetiske Fag først og fremmest beskæftiger sig med problemstillinger vedrørende kunsten. Vi har således lavet en bog, der mestendels fokuserer på den del af kulturlivet, der udfolder sig på og omkring *kunstscenen* i Århus.

Vi indleder med byens fysiske rammer. Lektor Anders Troelsen inviterer således på en byvandring. Han har benyttet omsætningen af Svend Aage Madsens meget Århus-orienterede roman, *Tugt og utugt i mellemtiden*, til opera som anledning til at undersøge en række af de forandringer i byrummet, der har fundet sted siden romanens tilblivelse. Og når vi nu er kommet ind på Svend Aage Madsen, giver det mening med det samme at give ordet til lektor Ansa Lønstrup, der analyserer iscenesættelsen af romanen på Helsingør Teatret. I hendes øjne er det nye operaværk et godt bud på, hvordan man kan skabe et velfungerende aktuelt operaudtryk.

En bog om kulturlivet i Århus anno 2004 kan naturligvis ikke komme uden om at forholde sig til byens store satsning på museumsområdet, ARoS. Ph.d.-stipendiat Simon Pedersen ser derfor nærmere på museet med udgangspunkt i museumsdirektør Jens Erik Sørensens idé om ARoS som et fjerde generations kunstmuseum. Han sammenligner museet med Altes Museum fra det tidlige 1800-tal i Berlin og konkluderer, at slægtskabet synes at være større end som så, men at det på ingen måde gør ARoS ringere, at det er forbundet med traditionen. Også lektor André Wang Hansen forholder sig til ARoS. Han fokuserer imidlertid på et helt bestemt initiativ fra museets side. Nærmere bestemt drejer det sig om den præsentation af kunstmuseet for den yngste generation, som finder sted i og med udgivelsen *Hvorfor. En kunstbog for børn og barnlige sjæle*. Han hilser initiativet velkomment, men udfordrer den pædagogiske tilrettelæggelse af bogen ved at sammenligne den med Anthony Brownes anderledes tilrettelagte bud på genren, *Tegnelegen*.

Så følger en sektion med mere kulturpolitisk anlagte artikler. Lektor Ane Hejlskov Larsen reflekter over det postyr, som udsmykningen af Store Torv har givet anledning til. Med udgangspunkt i Elisabeth Toubros skulptur, der i folkemunde er blevet til *Vanddragen*, undrer hun sig over den kritik, som Toubro er blevet udsat for. Hun foreslår at anskue kritikken som en uundgåelig konsekvens af en generel uklarhed med hensyn til det intrikate samspil mellem pladser og kunstværker. Professor Jørn Langsted tager temperaturen på tidens kommunale kulturpolitik i Århus. I særdeleshed gælder det om at forstå, hvad der er på færde i den nye kulturplan, der blev ved-

taget i 2004. En ikke uvæsentlig del af konklusionen er, at Århus fremstår som en foregangskommune på det kulturpolitiske felt, idet man ikke er bange for at være aktivistisk og foregribende. Lektorerne Charlotte Rørdam Larsen og Ansa Lønstrup analyserer og vurderer den betydning, som SPOT-arrangementerne har haft for det århusianske musikliv. Med udgangspunkt i et par succeshistorier – det drejer sig konkret om Tina Dickows og gruppen *Under Byens* respektive gennembrud – fremhæver de, at SPOT har været en stærkt medvirkende faktor i etableringen af et dynamisk felt mellem den lokale og den globale musikscene.

2004 var også året, hvor to teaterforestillinger på århusianske scener gav anledning til stor polemik. Den spanske performancegruppe, La Fura dels Baus, gæstespillede på Århus Teater med forestillingen *XXX*, der tog udgangspunkt i markis de Sades erotiske værk om sovekammerfilosofien. På baggrund af den heftige polemik om forestillingen, der udspillede sig i medierne, giver undertegnede et bud på, hvordan man kan forholde sig til den på en lidt mindre ophedet måde. Også Christian Lollikes behandling af gruppevoldtægt i dramatisk form gav anledning til stor ståhej, fordi Louise Frevert i folketings salen satte et frontalangreb ind mod forestillingen. Amanuensis Bo Klindt Poulsen ser nærmere på den retoriske strategi, som Louise Frevert betjente sig af, da hun gik i brechen for at få standset forestillingen *Dom over skrig*, der spillede på den lille scene Katapult. Konklusionen er, at Freverts særlige form for retorik truer armslængdeprincippet og dermed den måske mest afgørende krumtap i en demokratisk kulturpolitik.

Vi afslutter med to artikler om kunstværker, der udfordrer vores almindelige forståelse af, hvad kunst er og ikke er. Ph.d.-stipendiat Lone Kofoed Hansen og lektor Søren Pold præsenterer en række værker, der optrådte på den festival for softwarekunst, de var med til at skaffe til byen i det forgangne år. Det drejede sig her om sprøde, alternative anvendelser af computere til kunstprojekter, der sætter spørgsmålstegn ved såvel vores forståelse af kunst som vores opfattelse af computere og den software, der får dem til at fungere. Lektor Henrik Kaare Nielsen slutter bogen af med en refleksion over, hvorledes man kan opfatte en række begivenheder iscenesat af det lille udstillingssted rum46 i Studsgade i perioden 2002 til 2003 under titlen *Gæstebud*. Der var tale om events, der fandt sted forskellige steder i Århus midtby. Nielsen argumenterer for, at disse "værker" bør forstås med udgangspunkt i den oplysningsfilosofiske kunstforståelse således, som den i særdeleshed kommer til udtryk i den avantgardistiske intention om at genetablere dialogen mellem kunst og samfund.

Som endnu et tiltag med henblik på at gøre bogen så dagsaktuel som overhovedet

muligt har vi anmodet et udvalg af vores tidligere studerende fra forskellige felter i kulturlandskabet om at fyre nogle holdninger til århusiansk kulturliv af fra hoften. Det er der kommet provokerende og tankevækkende refleksioner ud af. I bogens arkitektur er disse indspil kommet til at fungere som en slags rumdelere mellem bogens forskellige tematiske sektioner og danner således en form for kontrapunkt til de lidt længere artikler.

Vi håber, det er lykkedes os at lave en bog, der kan fungere som en appetitvækker til byens righoldige kulturliv – ligesom vi tillader os at nære den forhåbning, at bogens artikler kan give anledning til en forøget interesse for kunstvidenskabelig forskning. På redaktionens vegne ønsker jeg alle god læselyst.

Niels Lehmann